

gemeente
putten

GEMEENTE OLDEBROEK

Rekenkamercommissies

Elburg - Nunspeet - Putten - Oldebroek

Onderzoeksprogramma 2019 – 2020

Juni 2019

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. De Rekenkamercommissies
 - 2.1. Doelstelling van de rekenkamercommissies
 - 2.2. Onderzoeksterreinen, criteria voor onderwerpselectie
 - 2.3. Procedures, hoor en wederhoor, openbaarheid
 - 2.4. Nazorg en verantwoording
3. Onderzoeken
 - 3.1 Het onderzoeksprogramma
 - 3.2 Lopend onderzoek
 - 3.3 Op te starten onderzoek
 - 3.4 Overige onderzoeksvoornemens
 - 3.5 Verantwoording van selectie

HET ONDERZOEKSPROGRAMMA 2019 – 2020

1. Inleiding

Voor u ligt het onderzoeksprogramma 2019-2020. Het voornemen is om in deze periode maximaal 3 onderzoeken uit te voeren. Daarnaast is er ruimte voor incidenteel onderzoek op verzoek van een gemeenteraad.

Alvorens met een onderzoek te starten wordt een onderzoeksopzet opgesteld, die – zoals in het onderzoeksprotocol wordt voorgeschreven - aan de gemeenteraden wordt aangeboden.

2. De Rekenkamercommissies

2.1 Doelstelling van de rekenkamercommissies

De *missie* van de rekenkamercommissies is het versterken van de raden in met name de controlerende taak. In de *visie* van de rekenkamercommissies ondersteunt zij de raden door het onafhankelijk uitvoeren van gevraagd en ongevraagd onderzoek naar de doeltreffendheid van het gemeentelijk beleid en naar de doelmatige en rechtmatige voorbereiding en uitvoering daarvan. Hierbij richten de onderzoeken van de rekenkamercommissies zich op het toetsen en verbeteren van de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van zowel het beleid, als ook van het beheer en de organisaties van de gemeenten.

Door middel van haar rapporten beogen de rekenkamercommissies de raden handvatten te bieden om hun kaderstellende en controlerende taken beter te kunnen uitoefenen. Verder zullen de rekenkamercommissies laten zien wat is terecht gekomen van de beleidsvoornemens van de gemeente. Tenslotte bieden de rekenkamercommissies handvatten aan de gemeentelijke organisaties om te komen tot een efficiëntere en effectievere werkwijze.

Het maatschappelijk belang van de rekenkamercommissies verwijst naar de bijdrage aan de transparantie van het gemeentelijk beleid voor de burgers en aan de publieke – inhoudelijke en financiële – verantwoording van het beleid. Van belang hierbij is in hoeverre het beleid een bijdrage levert aan de oplossing van gesignaleerde problemen, evenals de mate waarin het beleid tegemoetkomt aan de wensen en verwachtingen van de burgers.

2.2. Onderzoeksterreinen, criteria voor onderwerpselectie

Het onderzoeksterrein van de rekenkamercommissies strekt zich uit over alle organen, diensten en instellingen waarvoor de gemeente bestuurlijk verantwoordelijk is of waarvan de gemeente geheel of in belangrijke mate de activiteiten bekostigt. Hierbinnen kunnen alle zaken die belangrijk zijn voor een doelmatig en doeltreffend beleid en beheer van de gemeente door de rekenkamercommissies aan de orde worden gesteld.

De rekenkamercommissie is een onafhankelijk instituut binnen de gemeente en maakt haar eigen onderzoeksprogramma. Op grond van artikel 182 van de Gemeentewet bepaalt de rekenkamercommissie zelf welke onderwerpen zij onderzoekt, op welke wijze en op welk moment zij dat doet. Zowel de raad, andere instellingen, als derden kunnen voorstellen voor onderzoek indienen bij de rekenkamercommissie, maar het is aan de rekenkamercommissie om te beslissen welke onderzoeken uitgevoerd worden. De rekenkamercommissies zoeken hierbij naar draagvlak voor de keuze van onderwerpen.

De rekenkamercommissie hanteert in het algemeen de volgende criteria bij de onderwerpselectie. Er is sprake van:

- een maatschappelijk belang;
- een financieel belang;
- risico's met betrekking tot doelmatigheid, doeltreffendheid of rechtmatigheid van het gevoerde beleid;
- twijfel met betrekking tot de uitvoering.

Het onderwerp moet verder geschikt zijn voor rekenkameronderzoek. De rekenkamercommissie kan overigens ook om andere redenen dan hiervoor genoemd een onderwerp selecteren.

Verder dienen onderzoeken in het algemeen te voldoen aan een aantal randvoorwaarden:

- het onderzoek moet haalbaar zijn in de tijd;
- het onderzoek moet haalbaar zijn wat betreft het budget;
- er dient een normenkader te zijn waaraan getoetst kan worden;
- het onderzoek moet bijdragen aan de variatie in onderwerpen en gemeentelijke sectoren die betrokken zijn bij het onderwerp van onderzoek;
- het onderzoek moet bijdragen aan een leereffect voor bestuur en organisatie;

2.3. Procedures, hoor en wederhoor, openbaarheid

Een volledig overzicht van alle procedures met betrekking tot de rekenkamercommissies en haar onderzoeken is opgenomen in de Gemeentewet, de Verordeningen op de rekenkamercommissies, het Reglement van orde en het Onderzoeksprotocol. Hieronder volgt een verkorte weergave.

De rekenkamercommissie brengt het onderzoeksprogramma ter kennis van de raden en de colleges. Het onderzoeksprogramma is openbaar.

Bij de start van een onderzoek worden de raad (raden) en de bij het onderwerp van onderzoek betrokkenen geïnformeerd over de start en de opzet van het betreffende onderzoek. Aan de hand van de onderzoeksopzet worden afspraken gemaakt over het aanleveren van gegevens, met welk type sleutelpersonen eventueel gesproken wordt en/of wie geïnterviewd worden en de planning van het onderzoek.

Bij de analyse van het onderzoeksmateriaal wordt in het algemeen een normenkader gehanteerd. De bevindingen, conclusies en aanbevelingen worden in een conceptrapport vastgelegd.

De rekenkamercommissie legt het conceptrapport voor aan betrokkenen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen een technische reactie en een bestuurlijke reactie. Ter verificatie van de feiten legt de rekenkamercommissie de feitelijke bevindingen voor aan het college en de andere betrokkenen, bijvoorbeeld het bestuur van een onderzochte instelling. De rekenkamercommissie neemt de binnengekomen reacties nauwkeurig in overweging.

Het definitieve rapport, dat ontstaat na verwerking van eventuele reacties op het conceptrapport en na toevoeging van conclusies en aanbevelingen, wordt voor een bestuurlijke reactie toegezonden aan het college. In het rapport van de rekenkamercommissie wordt de bestuurlijke reactie van het college integraal opgenomen, gevolgd door een nawoord van de rekenkamercommissie.

Met de toezending van het rapport aan de raad is het rapport openbaar. Het publiceren van het rapport gaat vergezeld van een persbericht van de rekenkamercommissie.

2.4. Nazorg, verantwoording

De rekenkamercommissie volgt of haar rapport voldoende benut wordt en of de aanbevelingen uit het rapport, die door de raad zijn overgenomen, uitgevoerd worden. Zo nodig start de rekenkamercommissie

zelf vervolgonderzoek om vast te stellen of en in hoeverre de conclusies en aanbevelingen geïmplementeerd zijn en verbeteringen zijn vast te stellen.

Na afloop van een onderzoek evalueert de rekenkamercommissie het onderzoek en het proces dat daarbij gevoerd is. Dit ter lering van de eigen werkzaamheden.

Aan het eind van ieder jaar presenteert de rekenkamercommissie een jaarverslag. Hierin geeft de rekenkamercommissie weer welke activiteiten zij heeft uitgevoerd en welke onderzoeken zijn verricht en wat de kosten van de rekenkamercommissie in het betreffende jaar zijn geweest.

Ook komt in het jaarverslag aan de orde waartoe de behandeling van de rapporten in de raad heeft geleid, welke toezeggingen het college heeft gedaan en welke maatregelen de organisatie heeft genomen naar aanleiding van de bevindingen van de rekenkamercommissie. Het jaarverslag wordt ter kennisname aan de raad aangeboden.

3. Onderzoeken

3.1. Het onderzoeksprogramma

Het onderzoeksprogramma is een vrije keuze van de rekenkamercommissie, tot stand gekomen na raadpleging van alle vier de raden.

3.2. Lopend onderzoek

Op dit moment is er net een onderzoek afgerond naar het toeristisch beleid van de vier gemeenten. Dit onderzoek wordt net voor of net na de zomer in de vier raden besproken.

3.3. Op te starten onderzoeken in 2019 en 2020

De rekenkamercommissies hebben besloten zogenaamd "dakpansgewijs" onderzoek uit te voeren. Dat wil zeggen dat als een lopend onderzoek zich in een fase van uitvoering bevindt, er een begin wordt gemaakt met een volgend onderzoek. Voor de komende periode is gekozen voor een onderzoek naar de bestuurlijke sturing op het Regionaal Account Jeugd, de woonvisie, het subsidiebeleid en tot slot duurzaamheid.

Raad, college en het Regionaal Account Jeugd (RAJ)

In 2015 is de jeugdzorg bij de gemeente belegd. Voor de Noord Veluwe hebben de zes gemeenten uit de Regio Noord Veluwe (Elburg, Nunspeet, Oldebroek, Putten, Harderwijk en Ermelo) de jeugdzorg gezamenlijk opgepakt. Hiervoor is onder het samenwerkingsverband Regio Noord Veluwe (RNV) een Regionaal account jeugd (RAJ) ingericht. Per 1-1-2018 is de RNV en daarmee ook de RAJ opgeheven. De werkzaamheden van de RAJ zijn ondergebracht bij MeerInZicht (MIZ), een samenwerkingsverband voor bedrijfsvoeringszaken tussen Harderwijk, Ermelo en Zeewolde.

Bij de overdracht van de werkzaamheden van RAJ aan MIZ bleek dat de administratie van RAJ niet op orde was. Ook uit de liquidatiebegroting van de RNV (opleverdatum 2019) komt dit naar voren.

Bovenstaande problematiek heeft bij de overdracht van RAJ naar MIZ voor problemen gezorgd. Voor gemeenten was niet inzichtelijk welke kosten gemaakt werden voor jeugdzorg. Dit leidde in meerdere jaren tot een controleverklaring met een beperking met betrekking tot de getrouwheid en rechtmatigheid, vanwege resterende onzekerheden in het sociaal domein. Alle redenen voor de rekenkamercommissie om het bestuurlijk toezicht bij de RAJ in ogenschouw te nemen. Daarbij nemen we een lerende houding aan.

Rekenkameronderzoek Woonvisie

Wonen is en blijft een actueel thema. Het heeft nadrukkelijk de aandacht op nationaal niveau, maar ook prioriteit bij gemeenten. Dit laatste blijkt wel uit onder andere de coalitieakkoorden en collegeprogramma's van de gemeenten Elburg, Nunspeet, Oldebroek en Putten voor de periode 2018-2022. Het kaderstellende beleid wordt vastgelegd in een door de gemeenteraad vastgestelde Woonvisie, waarin vraagstukken en perspectieven op het gebied van wonen themagericht zijn opgenomen. Er worden ambities en doelstellingen vastgesteld op het gebied van woningaantallen, doelgroepen, veilig wonen, stimuleren duurzaamheid, langer zelfstandig thuis wonen, betaalbare en geschikte huurwoningen, strategisch programmeren, enzovoorts met daaraan gekoppeld concrete activiteiten. De Woonvisie geldt ook als uitgangspunt voor de prestatieafspraken met de woningbouwcorporatie(s).

Wij willen graag onderzoeken of en op welke wijze en in welke mate de gemeenteraad zijn kaderstellende en controlerende rol ten aanzien van de uitvoering van de Woonvisie uitoefent en of en op welke wijze hij adequaat gebruikmaakt van zijn sturingsinstrumenten en tijdig het beleid bijstuurt en actualiseert om te kunnen voldoen aan de afgesproken ambities en doelstellingen. Aan de hand van het rekenkameronderzoek willen we de aanpak in de betrokken gemeenten onderling vergelijken en graag aanbevelingen doen voor verbeteringen naar de toekomst toe. Vanzelfsprekend nemen we daarbij een lerende houding aan.

Hoe heeft het subsidiebeleid zich ontwikkeld in de periode 2008-2019

In 2006/2007 hebben de gezamenlijke rekenkamercommissies het eerste onderzoeksrapport uitgebracht. Dit onderzoek richtte zich op het gemeentelijk subsidiebeleid, in het bijzonder de subsidies voor het ouderenwerk. Op basis van het onderzoeksverslag, uitgevoerd door onderzoeksbureau Jacques Neker, hebben de rekenkamercommissies een rapport met conclusies en aanbevelingen uitgebracht. Het onderzoek is in de diverse gemeenteraden behandeld.

Inmiddels zijn we een aantal jaren verder. Daarom willen we in 2020 opnieuw het subsidiebeleid over de periode 2008-2019 onderzoeken. Het onderzoek zal onder andere antwoord geven op de volgende vragen. Hoe ziet het subsidiebeleid van de gemeenten er nu uit? In hoeverre is uitvoering gegeven aan de conclusies en aanbevelingen uit 2007? Hoe is de vertaling van de conclusies en aanbevelingen naar de andere subsidieterreinen. Is de systematiek van het subsidiebeleid effectief en transparant? Ondersteunt de subsidiebeleid het gemeentelijk beleid en draagt het bij aan de gemeentelijke doelstellingen? Beperkt het subsidiebeleid zich tot financiële ondersteuning of is ook sprake van indirecte subsidie of het leveren van gemeentelijke producten en diensten in natura? Wat is het effect van bezuinigingen op het subsidiebeleid.

Is Parijs nog ver? Onderzoek naar het halen van duurzaamheidsdoelstellingen.

Duurzaamheid is een 'trending topic', niet in het laatst door het klimaatakkoord van Parijs (2015). Het is onderwerp van belangstelling van de media en lokt discussie uit over noodzaak en haalbaarheid. De aandacht voor duurzaamheid speelt breed in de samenleving, maar met verschillende achtergronden. Overheid en politiek, bedrijfsleven, belangorganisaties, inwoners; elk heeft een eigen, niet altijd samenvalende insteek of drijfveer. Draagvlak voor duurzaamheidsmaatregelen is niet vanzelfsprekend; kosten en 'winst' spelen een belangrijke rol, evenals de locatie(s) als het om fysieke maatregelen gaat.

Duurzaamheid is ook een containerbegrip geworden. Energiebesparing, energietransitie, omgang met grondstoffen, schoon water, reductie van CO₂, gasloos bouwen, kwaliteit van leefomgeving, aanpassing consumptiepatronen zijn een greep uit het scala van begrippen die opduiken in de discussie over duurzaamheid.

De stip op de horizon van het regionale duurzaamheidsbeleid is bekend: klimaatneutraliteit in 2050. De gemeenten in de regio hanteren de (regionale) Routekaart klimaatneutraal (2015) om bij die stip uit te komen. De regionale routekaart is vertaald in een lokale routekaart, met een (eerste) uitvoeringsprogramma (2017-2020).

In 2021 willen wij onderzoek doen naar de energietransitie. In hoeverre slagen de gemeenten er in geformuleerde beleidsdoelstellingen waar te maken. En welke conclusies zijn daaruit te trekken voor het vervolg en de overige items binnen duurzaamheid.

3.5. Verantwoording selectie

De rekenkamercommissies hebben bij het samenstellen van het onderzoeksprogramma de eerder vermelde criteria en randvoorwaarden gehanteerd. Het aantal mogelijke onderwerpen is in beginsel onbeperkt, de mogelijkheden tot onderzoek zijn daarentegen beperkt. Er is sprake van een keuze tussen potentiële kanshebbers. De geselecteerde onderwerpen voldoen aan de genoemde criteria, evenals vele niet geselecteerde onderwerpen. Hierbij dient te worden bedacht, dat het al dan niet voldoen aan de criteria door de rekenkamercommissies is ingeschat op basis van de haar bij de selectie bekend zijnde informatie. De RKC heeft bij het opstellen van het onderzoeksprogramma de inbreng van de raadsfracties van de vier gemeenten bij de inventarisatiegesprekken begin 2019 nadrukkelijk betrokken.